

20120461291

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА

Врз основа на член 47 став 1 од Законот за процена („Службен весник на Република Македонија“ број 115/10, 158/11 и 185/11), министерот за одбрана, донесе

МЕТОДОЛОГИЈА ЗА ПРОЦЕНА ЗА ВОЕНА ОПРЕМА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со оваа методологија се пропишува начинот на процената на пазарната вредност на воената опрема.

Член 2

Целта на оваа методологија е да се утврди пазарната вредност на воената опрема која ќе се пресметува од страна на овластените проценувачи.

II. ВИДОВИ НА ВОЕНА ОПРЕМА ШТО СЕ ПРЕДМЕТ НА ПРОЦЕНА

Член 3

Како воена опрема во смисла на оваа методологија се сметаат:

1. Оружја и орудија:

- пиштоли и револвери,
- сигнални пиштоли,
- автомати,
- пушки и карабини,
- пушкомитралези и митралези,
- рачни фрлачи,
- топови, хаубици и минофрлачи од сите калибри,
- лансери, уреди и катапулти за лансирање, отфрлување и исфрлување на ракети, торпеда и бомби,
- делови на пешадиско оружје,
- делови на артилериски орудија,
- специјален алат и прибор за одржување на пешадиско оружје,
- специјален алат и прибор за одржување на артилериски орудија,
- делови на лансери, уреди и катапулти за лансирање, отфрлување и исфрлување на ракети, торпеда и бомби и
- други оружја и орудија.

2. Средства за ориентација, набљудување, нишанење и управување со оган:

- средства за ориентација,
- средства за набљудување и извидување,
- средства за нокно гледање,
- средства за управување со оган,
- справи за нишанење,
- мерачи на далечина (далечиномери и далечински висиномери) и
- други средства.

3. Муниција и минско-експлозивни средства:

- муниција,
  - тромблонски мини, ракети за рачни фрлачи,
  - ракети,
  - гранати,
  - муниција за топови, хаубици и минофрлачи од сите калибри,
  - рачни бомби,
  - барут, експлозивни и пиротехнички средства,
  - сигнална муниција,
  - ПТ мини,
  - ракети,
  - авионски бомби,
  - иницијални средства, детонаторски фитил и спорогоречки фитил и
  - друга муниција и минскоексплозивни средства.
4. Средства за запречување:
- средства за минирање и поставување на мини,
  - средства за пронаоѓање на мини и разминување,
  - средства за далечинско палење на експлозив и
  - други средства.
5. Средства за атомско-биолошко –хемиска одбрана:
- средства за АБХ заштита на луѓе и животни,
  - средства за АБХ откривање и мерење на радиолошко зрачење, биолошки агенски и бојни отрови и
  - средства за радиолошка, биолошка и хемиска деконтаминација.
6. Воени моторни возила:
- борбени моторни возила,
  - специјални моторни возила,
  - неборбени моторни возила,
  - самоодни орудија,
  - извидувачки возила и
  - комплекти на резервни делови, алат и прибор за одржување на воените возила од оваа група (трансмисија на моторни возила, хидраучлична трансмисија на моторни возила, механизми и уреди за управување и кочење, механизми и уреди за движење на возила со тркала, оден дел на моторни возила гасеничари и полугасеничари, рамка, кабина и каросерија, оклопно тело – корпус и купола, уред за вртење на куполата и останати уреди).
7. Воени средства за врски:
- радиоуреди,
  - уреди за криптозаштита и
  - комплекти на резерви, алат и прибор.
8. Специјални машини, опрема и средства:
- инженериски машини,
  - приклучни машини,
  - виљушкар и дигалки,
  - пловни средства и опрема,
  - опрема и средства за специјални единици,
  - воено - полициска опрема и средства и
  - средства за електронско извидување и противелектронски средства.
9. Воздухопловни средства и опрема
10. Интендантски материјални средства и опрема
11. Медицинска опрема и средства.

Член 4

Проценувањето на пазарната вредност на воената опрема се врши на воената опрема за која во Министерството за одбрана:

- нема податоци за набавната вредност (воена опрема која е наследена од поранешната ЈНА или добиена по други основи) и
- има податоци за набавната вредност.

Член 5

При вршење на процена на воената опрема, се зема во предвид:

- идентификација на проценителот и потврда за неговата компетентност, поткрепена со копија од лиценцата на овластен проценител,
- идентификација на клиентот за кого се врши процената и некој друг корисник ако има таков,
- намените за коишто се врши процената,
- идентификација на средството односно опремата што се проценува при што треба да се дефинира дали средството или опремата се проценува самостојно или агрегирано со некое друго средство и опрема и причините зошто се одлучило да се оди со агрегирана процена ако тоа се направило,
- потребната длабочина на истражувањето,
- природата и изворите на информациите што се користат,
- ограничувања за употреба на процената за определени намени ако постојат такви и
- потврда дека процената е спроведена согласно оваа методологија.

III. МЕТОДИ НА ПРОЦЕНА НА ВОЕНАТА ОПРЕМА

Член 6

Процената на воената опрема се врши со примена на следните методи:

- метод на директна пазарна споредба и
- трошковен метод или метод на трошоци за замена.

За воената опремата од член 4 став 1 алинеја 1 од оваа методологија, се применува методот на директна пазарна споредба и пазарна вредност на средството односно опремата која се проценува, се добива како средна вредност на цените на исто или слично средство, кое се продало, од најмалку три извори.

Изборот на методот на процена е во зависност од целите на процената, основата на процената, активноста на пазарот, достапноста на информации за претходни трансакции и други релевантни фактори.

Член 7

За воената опрема од член 4 став 1 алинеја 2 од оваа методологија, проценувањето на пазарната вредност на воената опрема се врши со формулата $P_v = N_v \times K_n$.

Значењето на ознаките содржани во формулата од ставот 1 на овој член, е следно:

- ознаката „ P_v “ е проценета вредност на опремата која е предмет на процена,
- ознаката „ N_v “ е набавна вредност на опремата. Под набавна вредност „ N_v “ се подразбира вредност по која е набавена опремата со вклучен ДДВ и е заведена во евиденцијата на Министерството за одбрана и нејзината набавка и
- ознаката „ K_n “ е збирен коефициент кој е искажан процентуално. Збирниот коефициент се добива како збир од коефициентите означени како „ K_1 “, „ K_2 “, и „ K_3 “.

Член 8

Ознаката „К1“ односно коефициентот „К1“ претставува процент на употребната вредност на опремата во моментот на вршење на процена и се добива како разлика помеѓу индексот 100 и процентот на вкупна амортизирана вредност или истрошеност на опремата. Процентот на вкупната амортизирана вредност (истрошеност) се добива како производ на годишната стапка на амортизација (согласно номенклатурата за амортизација) и бројот на годините во кои е користена опремата.

Ознаката „К2“ односно коефициентот „К2“ претставува општа состојба на опремата која ја проценува овластениот проценувач визуелно и со користење на дополнителни информации од стручни лица од областа на воената опрема. Визуелната процена за општата состојба на опремата од страна на проценувачот се донесува врз субјективна процена за интензивноста на користењето на опремата, постоење или непостоење на оштетувања, дали опремата е со сите првобитни делови и елементи, дали опремата во текот на користењето била изложена на надворешни механички, физички, хемиски и други влијанија, на какви места и услови е користена и друго.

Коефициентот „К2“ односно коефициентот за општа состојба од ставот 2 на овој член се групира во три категории:

- подпросечна општа состојба, што подразбира поголеми оштетувања на опремата, поголема искористеност и слично. Подпросечната општа состојба на опремата се оценува со -10%,

- просечна општа состојба, подразбира состојба на опрема која во текот на употребата била користена правилно и истата во моментот на вршење на процената е без видливи или поголеми оштетувања. Просечната општа состојба на опремата се оценува со 0% и

- надпросечна општа состојба на опремата подразбира состојба на опремата која е во одлична состојба, добро сочувана, без оштетувања и друго. Надпросечна општа состојба се оценува со +10%.

Ознаката „К3“ односно коефициентот „К3“ е коефициент на дополнителни вложувања. Овој коефициент се применува при вршење на процена на пазарната вредност на воената опрема, доколку на опремата која е предмет на процена, во периодот на користењето се вршени дополнителни вложувања во смисла на вонредни сервисирања и вградувања на дополнителни делови и нови елементи со кои вредноста на опремата во текот на употребата е зголемена во однос на набавната вредност.

Вредноста на коефициент „К3“ ќе биде во висина од +5%, доколку дополнителните финансиски вложувања се во висина од 1—50% во однос на набавната вредност на опремата.

Вредноста на коефициент „К3“ ќе биде во висина од +10%, доколку дополнителните финансиски вложувања се во висина од 50-90% во однос на набавната вредност на опремата.

Член 9

Освен во случаите кога на датумот на процената можат да се идентификуваат исти еквиваленти средства на пазарот, во сите останати случаи неопходно е да се изврши соодветен избор на метод за процена (еден или повеќе), кои ќе се применат при вреднување на опремата.

При изборот на методот/методите треба да се има предвид нивната соодветност и сигурност, како и крутоста на потребните влезни податоци на кои се заснова примената на соодветните методи.

Изборот на методот на процена, односно образложение за примена на определен метод/методи на процена, треба да се елаборира во извештајот за процена.

Од примарниот метод на процена може да се изведе и примени секундарен метод на процена, но само доколку со примарниот метод можат да се извлечат влезни податоци за примена на секундарниот метод.

Член 10

Во случај кога постојат информации за цените на трансакции на исти или слични средства односно опрема што се случиле во период близок до времето на процената, треба да се применува методот на директна пазарна споредба.

Доколку методот од став 1 на овој член не може да се примени затоа што не постои информација за цените или затоа што средството односно опрема е единствено или има карактеристики кои го прават да биде значајно различно од другите средства и опрема, ќе се примени методот на трошоци на замена.

Под “значајно различно“, од став 2 на овој член се подразбира дека средството односно опремата според своите карактеристики не може во целост да се спореди со друг пазарен еквивалент, односно има свои специфични карактеристики или агрегатни карактеристики кои не можат да се сретнат кај друг пазарен еквивалент.

Член 11

При процена на опремата може да се применат повеќе од еден метод.

Кога се презема активност за процена на вредноста на опремата, проценителот треба да процени кој метод би бил најсоодветен за процена во дадениот случај, зависно од целта на процената.

Член 12

Во случаите кога проценителот треба да ја процени опремата заедно (агрегирано) со некое друго средство односно опрема, тогаш проценителот треба јасно да наведе во извештајот за процена дали средството односно опремата е проценувано самостојно или агрегирано со некое друго средство, односно опрема.

Во случајот од став 1 на овој член, ако процената е извршена на агрегирана основа, проценителот треба да објасни кои се средствата кои се проценувани заедно и кои се причините за тоа.

III.1. Метод на директна пазарна споредба

Член 13

Методот на директна пазарна споредба, е метод според кој вредноста на воената опрема се проценува на начин што средството односно опремата што се проценува се споредува со постигната цена во некоја пазарна активност, односно трансакција која се случила во период близок на времето на процената, за исто или слично средство.

Согласно методот на директна пазарна споредба, средството односно опремата што се проценува, непосредно се споредува со слични средства односно опрема што се продале или што се нудат на пазарот или се применува коефициент на процена.

Коефициентот на процена од став 2 на овој член, се применува кога се вршат определени прилагодувања кои ги рефлектираат различните карактеристики на средството односно опремата што се продале или што се понудени за продажба, од оние што се проценуваат.

Член 14

Информациите потребни за примена на методот на директна пазарна споредба се:

- цените или ценовните коефициенти кои се однесуваат на неодамнешна продажба на исти или слични средства односно опрема и

- прилагодувања кои што треба да се направат за да ги одразат различните карактеристики на средството односно опремата кои се продаде или што се понудени за продажба од оние што се проценуваат, ако има потреба за тоа.

III.2. Трошковен метод

Член 15

Трошковниот метод или методот на трошоци за замена се состои од определување на вредноста на опремата, преку пресметка на трошоците за замена на средството со друго средство со слични или идентични капацитети.

Поради годините на старост или амортизираност се прават корекции на степенот на амортизираност.

Член 16

За примена на трошковниот метод потребно е да се идентификува пазарна цена за средството односно опремата што се заменува и да се определат трошоците за развој и креирање на слично средство односно опрема.

Член 17

Потребните податоци и информации за примена на трошковниот метод ги вклучуваат некои од следните фактори:

- трошокот за развој или купување на идентично средство односно опрема со еднакви капацитети и перформанси,
- трошокот за развој или купување на слично средство односно опрема со еднакви капацитети и перформанси и
- разлика во цените меѓу новото, исто или слично средство односно опрема (еквивалент) и вредноста на средството и опремата што треба да се замени, а проценета вредност е онаа што се постигнува со актот на трансакцијата.

Во случај на развој или купување на слично средство или опрема со еднакви капацитети и перформанси, потребно е да се направат корекции, односно прилагодување во вредноста за износот на соодветната амортизација.

IV. ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОЦЕНА

Член 18

Извештајот за процена треба да ги содржи следните информации:

- име и презиме на проценителот и лиценца за неговата компетентност, при што доколку во процената е користена помош од други релевантни лица, друга експертиза и сл., зависно од обемот и сложеноста на задачата, тогаш тоа посебно се образложува од аспект на обемот и природата на таквиот ангажман,
- назив на клиентот (нарачател на процената), како и евентуални други корисници,
- цел на процената,
- идентификација на средството односно опремата- предмет на процена, при што доколку средството односно опремата-предмет на процена се користи во комбинација со други видови средства, се појаснува дали таквите средства се вклучени или исклучени,
- основа на утврдување на вредноста, при што основата за утврдување на вредноста претставува извештај за основните претпоставки за процена на вредноста на средството односно опремата и зависи од целта на процената. Основа на вредноста се утврдува во три основни категории:

1. Процена на вредноста, односно утврдување на цената што ќе се постигне за средството или опремата во хипотетичка размена на слободен и отворен пазар или за т.н. “пазарна вредност“.

2. Процена на користа што определен субјект ја ужива од поседување на определено средство, како и специфичната вредност на средството кое е во сопственост на еден субјект, но може да нема никаква вредност за другите пазарни учесници, односно за утврдување на инвестициската и специфичната вредност на средството односно опремата.

3. Определување на разумна или “објективна цена“ која може да биде договорена меѓу две специфични страни за размена на тоа средство односно опрема. Во овој случај, средството не е неопходно да е пазарно експонирано, туку е сосема доволно цената да ги рефлектира предностите и слабостите од поседување на средството за договорните страни, а не за пазарот земен во целина,

- датум на процена,

- обем на анализата со наведување на целокупната документација која е на располагање за спроведување на анализите, пресметките истражувањата, евентуални истражувања со користење на прашалници, како и сите ограничувања со кои се соочува проценителот во текот на процената,

- извори на информации со наведување на природата и изворите на секоја информација поврзана со процесот на процена, независно од тоа дали се располага со соодветна верификација на таквите информации,

- претпоставки на кои заснова процената и

- ограничувања за објавување,

Ако е неопходно или пожелно да се ограничи користењето на процената и на податоците поврзани со неа, тоа треба јасно да се наведе,

- изјава на проценителот дека процената е извршена според законски усвоената методологија и дека истата е направена професионално и непристрасно,

- избор на методи на процена со образложение за применетиот методолошки пристап,

- проценета вредност и валута во која се врши процената и

- изјава на нарачателот на процената или давателот на информации дека дадените податоци и информации се точни и веродостојни и одговараат на фактичката состојба.

Член 19

Извештајот за процена се составува во три еднообразни оригинални примероци, од кои два за нарачателот и еден за изготвувачот на процената.

V. ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Член 20

Оваа методологија влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр.01-1930/4
27 март 2012 година
Скопје

Министер за одбрана,
д-р **Фатмир Бесими**, с.р.